

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

ĐÀO HOÀNG TRƯỜNG

**QUẢN LÝ TÀI CHÍNH CỦA TRƯỜNG TRUNG HỌC
PHỔ THÔNG TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

ĐÀO HOÀNG TRƯỜNG

**QUẢN LÝ TÀI CHÍNH CỦA TRƯỜNG TRUNG HỌC
PHỔ THÔNG TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC**

Ngành: Quản lý giáo dục

Mã số: 9140114

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn 1: GS.TS Phạm Hồng Quang

2: TS. Lý Tiến Hùng

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào.

Tác giả luận án

Đào Hoàng Trường

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin trân trọng cảm ơn GS.TS. Phạm Hồng Quang, TS. Lý Tiến Hùng, những người thầy đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu, thực hiện luận án.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Quý thầy cô trong Hội đồng bảo vệ chuyên đề, Hội đồng bảo vệ cấp bộ môn đã có nhiều ý kiến đóng góp quý báu giúp tôi nghiên cứu bổ sung trong quá trình thực hiện luận án.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Khoa Tâm lý - Giáo dục, Phòng Đào tạo và các thầy cô của Trường ĐH Sư phạm - ĐH Thái Nguyên, đã nhiệt tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và bảo vệ luận án ở các cấp.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô, cán bộ quản lý của các Sở Giáo dục và Đào tạo, trường THPT đã tạo điều kiện, giúp đỡ trong quá trình nghiên cứu, khảo sát và cung cấp số liệu để tôi hoàn thành luận án.

Tôi xin được tri ân người thân, gia đình đã khuyến khích, động viên, giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu để hoàn thành luận án này.

Mặc dù đã rất cố gắng, xong luận án sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, kính mong các nhà khoa học, các thầy, cô chỉ dẫn, góp ý để luận án hoàn thiện hơn.

Trân trọng cảm ơn.

Tác giả luận án

Đào Hoàng Trường

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	4
3. Khách thể, đối tượng nghiên cứu	5
4. Giả thuyết khoa học	5
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	5
6. Phạm vi nghiên cứu.....	5
7. Cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu	6
8. Luận điểm bảo vệ	8
9. Những đóng góp mới của luận án	8
10. Bố cục của luận án	9
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ TÀI CHÍNH CỦA TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC	10
1.1. Tổng quan nghiên cứu vấn đề.....	10
1.1.1. Những nghiên cứu quản lý tài chính trong giáo dục, đào tạo	10
1.1.2. Những nghiên cứu về phân cấp quản lý tài chính trong trường học.....	15
1.1.3. Đánh giá về tổng quan nghiên cứu vấn đề.....	20
1.2. Các khái niệm cơ bản của đề tài.....	23
1.2.1. Tài chính.....	23

1.2.2. Quản lý tài chính	23
1.2.3. Phân cấp	23
1.2.4. Tự chủ	24
1.2.5. Trường học tự chủ.....	24
1.2.6. Tự chủ tài chính.....	24
1.2.7. Tự chủ tài chính trong trường học	25
1.2.8. Trách nhiệm giải trình của trường học khi tự chủ	25
1.2.9. Ngân sách nhà nước	27
1.2.10. Quản lý ngân sách nhà nước trong trường học	27
1.3. Hoạt động tài chính ở trường THPT	27
1.3.1. Ngân sách cho giáo dục phổ thông	27
1.3.2. Phân cấp quản lý tài chính đối với giáo dục trung học phổ thông.....	31
1.3.3. Tự chủ tài chính và trách nhiệm giải trình trong giáo dục trung học phổ thông.....	36
1.3.4. Định hướng công tác quản lý tài chính ở trường Trung học phổ thông trong bối cảnh đổi mới giáo dục	38
1.4. Nội dung quản lý tài chính ở trường trung học phổ thông theo hướng tăng cường tự chủ và trách nhiệm giải trình	42
1.4.1. Xây dựng quy định/quy chế (quy chế tài chính nội bộ).....	42
1.4.2. Xây dựng kế hoạch tài chính gắn với kế hoạch hoạt động của nhà trường.....	44
1.4.3. Quản lý Thu - Chi, Báo cáo tài chính, Báo cáo quyết toán	45
1.4.4. Kiểm tra tài chính nội bộ, kiểm toán.....	49
1.4.5. Thực hiện công khai, minh bạch về tài chính	53
1.5. Tổ chức đánh giá quản lý tài chính ở trường trung học phổ thông.....	54
1.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý tài chính trong các trường trung học phổ thông.....	67
1.6.1. Tình hình kinh tế - xã hội tại địa phương.....	67

1.6.2. Cơ chế, chính sách về phân cấp, QLTC.....	69
1.6.3. Nhận thức về tầm quan trọng của tự chủ và trách nhiệm giải trình trong trường THPT.....	70
1.6.4. Năng lực QLTC của bộ máy	71
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1.....	72
Chương 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ TÀI CHÍNH CỦA TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC.....	74
2.1. Kinh nghiệm quốc tế về quản lý tài chính ở trường trung học phổ thông	74
2.1.1. Mô hình quản lý tài chính trường học theo tiếp cận tổng thể hướng tới cải thiện chất lượng giáo dục - SABER.....	74
2.1.2. Kinh nghiệm phân cấp quản lý trường học của một số nước Châu Á..	75
2.1.3. Kinh nghiệm quản lý tài chính và tự chủ tài chính trong giáo dục phổ thông của các nước Châu Á	77
2.1.4. Bài học kinh nghiệm đối với việc tự chủ, trách nhiệm giải trình tài chính cho các trường phổ thông ở Việt Nam.....	78
2.2. Tình hình và quy mô giáo dục trung học phổ thông.....	80
2.3. Cơ chế phân bổ chi tiêu giáo dục trung học phổ thông	82
2.3.1. Cơ chế, chính sách về xã hội hoá nguồn lực đầu tư cho giáo dục	82
2.3.2. Cơ chế phân bổ ngân sách nhà nước cho giáo dục trung học phổ thông....	83
2.3.3. Quy mô và cơ cấu chi ngân sách cho giáo dục trung học phổ thông.....	89
2.3.4. Mức chi ngân sách cho giáo dục trung học phổ thông cho một học sinh ...	94
2.3.5. Về thực trạng phân cấp, quyền tự chủ tài chính của các đơn vị sự nghiệp .	96
2.4. Giới thiệu tổ chức khảo sát	99
2.5. Thực trạng công tác quản lý tài chính tại các trường trung học phổ thông hiện nay	101
2.5.1. Đánh giá về công tác xây dựng quy định/quy chế tài chính	101

2.5.2. Đánh giá về xây dựng kế hoạch tài chính gắn với kế hoạch hoạt động của nhà trường.....	105
2.5.3. Quản lý thu chi, Báo cáo tài chính, Báo cáo quyết toán.....	107
2.5.4. Đánh giá về kiểm tra tài chính nội bộ, kiểm toán.....	110
2.5.5. Đánh giá thực hiện công khai, minh bạch về tài chính.....	111
2.6. Đánh giá các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý tài chính của các trường trung học phổ thông	114
2.7. Đánh giá chung về quản lý tài chính ở các trường trung học phổ thông hiện nay	118
2.7.1. Ưu điểm.....	118
2.7.2. Hạn chế, thiếu sót.....	120
2.7.3. Nguyên nhân của những hạn chế, thiếu sót	123
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	124
Chương 3: GIẢI PHÁP QUẢN LÝ TÀI CHÍNH Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NHẪM TĂNG CƯỜNG TỰ CHỦ VÀ TRÁCH NHIỆM GIẢI TRÌNH.....	126
3.1. Nguyên tắc đề xuất giải pháp.....	126
3.1.1. Đảm bảo tính pháp lý	126
3.1.2. Đảm bảo tính mục đích	126
3.1.3. Đảm bảo tính khoa học	127
3.1.4. Đảm bảo tính thực tiễn, khả thi.....	127
3.2. Các giải pháp quản lý tài chính ở trường trung học phổ thông nhằm tăng cường tự chủ và trách nhiệm giải trình	128
3.2.1. Hoàn thiện bộ máy quản lý tài chính của trường trung học phổ thông để thực hiện tự chủ và trách nhiệm giải trình	128
3.2.2. Tổ chức bồi dưỡng nghiệp vụ, năng lực quản lý cho đội ngũ cán bộ tham gia công tác quản lý tài chính của nhà trường và nâng cao nhận thức về tự chủ và trách nhiệm giải trình trong quản lý tài chính	131

3.2.3. Xây dựng quy trình và rà soát, bổ sung hoàn thiện hệ thống văn bản pháp quy của nhà trường về quản lý tài chính trong điều kiện tự chủ.....	134
3.2.4. Xây dựng kế hoạch tài chính chi tiết cho từng giai đoạn cụ thể.....	136
3.2.5. Phân cấp trách nhiệm giải trình về quản lý tài chính.....	142
3.2.6. Giám sát quản lý tài chính trong các trường trung học phổ thông	145
3.2.7. Xây dựng Bộ tiêu chuẩn, tiêu chí và chỉ báo quản lý tài chính theo hướng tăng quyền tự chủ và trách nhiệm giải trình của trường trung học phổ thông.....	150
3.3. Khảo nghiệm sự cần thiết và tính khả thi của các giải pháp	160
3.3.1. Mục đích, cách thức tiến hành	160
3.3.2. Phân tích kết quả khảo nghiệm	162
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	167
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	168
1. Kết luận	168
2. Khuyến nghị	170
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	173
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	174
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

CBQLGD	Cán bộ quản lý giáo dục
CB, GV	Cán bộ, giáo viên
CSVC, TBDH	Cơ sở vật chất, thiết bị dạy học
DL	Dân lập
ĐH	Đại học
GD&ĐT, GDĐT	Giáo dục và Đào tạo
KHĐT	Kế hoạch và Đầu tư
NCS	Nghiên cứu sinh
NSNN	Ngân sách nhà nước
NĐ - CP	Nghị định Chính phủ
QLGD	Quản lý giáo dục
QLTC	Quản lý tài chính
SL	Số lượng
TL	Tỷ lệ
THPT	Trung học phổ thông
THCS	Trung học cơ sở
XHH	Xã hội hóa